

Književna poročila.

Janeza Trdine zbrani spisi. Knjiga IX. Bajke in povesti VIII. — V Ljubljani pri Schwentnerju. 1910. 8°. 204 str. Cena broš. K 2·50, vez. K 3·50.

Ali smo se postarali mi, ki smo od včeraj, ali pa se je bil porodil današnji dan že star in vel, v mislih pust in zgrbljen v lica? Brez sramu zapišem, da mi je na jeziku beseda starca, kadar pogledam najmlajše naše literate: „Vse drugače, vse lepše je bilo svoje dni!“ — Kje mladeniški idealizem, kje želja in volja do boja, do truda, celo do trpljenja, kje tisti ponos, ki je sprejemal zasramovanje kakor zaslužen dar? Kje čista, naravnost trmoglava ljubezen do naroda in njegovega jezika? In poglavitno: kje odkritosrčnost? — Časih smo rekli, mi starci: „Tako je in nič drugače, pa če se kamba ulomi!“ Dobili smo jih od vseh strani, toda prav smo ravnali, po svojih mislih prav! Zdaj sem na svoja uboga ušesa poslušal mlečno-zobega literata, ki je govoril o svojem delu kakor o koristnem čevljarjenju. Še vzeti niso znali spretno, kar jim je ponujala roka starejših; nekaj lepih besed, nekaj fraz in podob so pobrali in zdaj krošnjarijo z njimi. Mladi ljudje pljujejo na svoj talent, zlagajo inseratne pesmi ter pišejo šundromane; sram jih je idealizma, sram umetniške naivnosti, posebno pa še sram ljubezni. Odgrni si lice, romantik: večji si bil kljub grehu in zmoti! . . .

V teh žalostnih časih nam bodi Janez Trdina tolažba in zavetišče. Njegovo pripovedovanje je popolnoma naravno, odkritosrčno in jasno; on pripoveduje zato, da bi povedal ljudem nekaj svojega, novega in pametnega, nikakor pa ne zato, da bi si kupil novo suktnjo. Razumljivo je torej, da je ta slavni slog njegov tako lahek in prozoren, da je ta slavna beseda njegova tako bogata in zvonka. Človek ima ob njegovem pripovedovanju tisti najslajši občutek, ki ga mora imeti bralec: „Tako je mislil, kakor je pisal!“ Očitati so mu že naivnost, starokopitnost in Bog sam vedi kaj še, toda niso pomislili: Tehtna je vsaka beseda človeka, ki je pošten, odkritosrčen, globok v mislih, visok v idejah; lahko se prerekaš z njim, ali poslušati ga moraš! —

Kdor je kdaj pisal po svojih mislih, je slišal znani refren: „To ni za ljudstvo!“ Zadnjič sem celo bral, da „Prešerna in Cankarja ljudstvo ne umeje“. Taka družba me je silno razveselila, ali vendar mi je bilo ob nji hudo. Kajti bila mi je znamenje, da je v slovenskih deželah še zmerom mnogo ljudi, ki smatrajo naše ljudstvo za kmetavzarsko, zabito in neumno, za prav tako neumno, kakor ga sodijo Pommer, Malik in Wastian. Takim ljudem, ki zahtevajo od ljudskega poeta, da naj se v blato poniža, a ne iz njega poviša, pravi Trdina v tej svoji deveti knjigi: „Pesnik se ne sme poniževati do tal, mora tudi prostaka prijeti za roko in mu pomagati kvišku v višave božje, da pozabi zemeljsko puščobo in gorje . . . Vsak pisatelj bo izgrešil pot in pisal brez uspeha, ako se ne drži tega naravnega pravila . . . In to velja za vsako dobo in za vsako stopnjo v človeškem društvu.“ —

Zdi se mi, da se je bil zmotil urednik Trdinove zapuščine (zakaj se ne podpiše?), ko je združil zgodbe tega in prejšnjega zvezka z „Bajkami“. Lahko bi bil iztaknil primernejši naslov. Drugače pa je vse v redu. — *Ivan Cankar.*